

## **СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ**

**Андрухович Д. Р.**

*аспірант кафедри економіки,  
підприємництва та економічної безпеки  
Державного податкового університету  
м. Ірпінь, Україна*

*DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-297-8-8>*

### **ДЕРЖАВНИЙ ГРАНТ ЯК ФОРМА ДОПОМОГИ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ**

Значну роль у підтримці підприємців в умовах війни надають державні органи. Уряд запустив грантові програми для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва та навчання.

У ст. 55 Господарського кодексу зазначено, що мікропідприємства – це юридичні особи (суб'єкти господарювання) будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України. Малі підприємства – це юридичні особи (суб'єкти господарювання) будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [1].

Зазначимо, що гранти для підприємництва – це фінансування проєктів донорськими організаціями та допомога бізнесу у залученні коштів на розвиток власної справи, консультації, зустрічі, експертні оцінки, пошук можливостей фінансування та робота з грантовими заявками за залученням відповідних експертів. Донори, донорські організації – це міжнародні організації, державні установи, комерційні структури, громадські некомерційні організації (релігійні, наукові тощо), приватні благодійні фонди або приватні особи, що надають організаціям на некомерційній

безповоротній основі необхідні додаткові ресурси різного виду, на цілі, які спрямовані в цілому на благо усього суспільства [2, с. 248].

Отже, державна допомога – це захід уряду, призначений для надання економічних пільг, визначених конкретно для одного суб'єкта господарювання або групи суб'єктів господарювання, які відповідають певним критеріям. Державна допомога має багато форм, що відрізняються як за характером наданої допомоги, так і за умовами, які, як правило, визначаються для її надання. Метою такої допомоги може бути заохочення суб'єкта господарювання до здійснення заходів, яких він не вживав би, якби не отримав допомогу. Державні гранти – це допомога держави у формі передачі ресурсів суб'єктові господарювання в обмін на минуле або майбутнє дотримання певних умов, які пов'язані з операційною діяльністю суб'єкта господарювання [3].

Попри шалене навантаження на бюджет (середньомісячні витрати уряду, який має справлятися з війною, за останніми розрахунками, складають десь 5-6 млрд дол. США на місяць) наша держава відкрила «вікно можливостей» для зміцнення українського бізнесу та стимулювання підприємницької активності, анонсувавши старт декількох грантових конкурсів. Традиційно процес грантування відбувається чином. Суб'єкт А. (це може бути держава, іноземна/вітчизняна благодійна організація тощо) передає певну суму коштів (матеріально-технічні засоби) безоплатно, на безповоротній основі Суб'єкту Б. (як варіант, ним може бути фізична особа-підприємець, юридична особа – грантоотримувач) задля досягнення відповідних цілей (до прикладу, реалізація проєкту будівництва модульного житла для внутрішньо переміщених осіб). При цьому важливо розуміти, що грант це не виграш в лотереї і не подарунок, адже за його цільовим використанням здійснюється пильний контроль з боку Суб'єкта А. Тобто в тому випадку, якщо отримувач гранту використовує кошти не для реалізації задекларованих цілей проєкту (будівництва модульного житла), а власних цілей, то для нього, з високою імовірністю, настають певні негативні наслідки (наприклад, повернення суми отриманого гранту у повному обсязі). Також потрібно пам'ятати про те, що гранти розподіляються на конкурсній основі, тобто фінансові (матеріально-технічні) ресурси отримає лише той, хто виконає усі умови грантового конкурсу та запропонує кращий проєкт (з точки зору розробки грантової заявки, наявності чіткого покрокового плану втілення ідеї проєкту, його кількісних та якісних показників тощо). Наразі українські підприємці мають змогу отримати кошти від держави на

розвиток власної справи. За допомогою грантування стимулюється економіка, наповнюється державний бюджет. Тобто, з одного боку, держава виділяє мільярди гривень на грантові програми, спрямовані на підтримку бізнесу під час війни. Проте, з іншого боку, у грантоодержувачів (у разі перемоги у грантовому конкурсі) виникають перед державою обов'язки, в тому числі щодо сплати податків протягом певного періоду (тобто фактично відбувається повернення наданих грантових коштів до державного бюджету у вигляді податків). Надання грантової допомоги дозволяє виконувати соціальну функцію держави та створювати робочі місця [4].

За даними Міністерства економіки, на кінець 2022 року фактична кількість безробітних в Україні становила 2,6 мільйона осіб, а у 2023 році прогнозується зростання цієї цифри до більш як 2,8 мільйона. Розуміючи, що гострі проблеми бізнесу та безробіття потрібно вирішувати комплексно і своєчасно, уряд у 2022 році запустив проект «єРобота». Він складався з чотирьох грантових програм, які саме і були спрямовані на активізацію підприємницької діяльності та стимулювання створення нових робочих місць. Загалом за 2022 рік за різними напрямками проекту «єРобота» було надано грантів на понад 1,5 млрд гривень. За програмою «Власна справа» було подано понад 16 тисяч заяв і понад 3300 заявників отримали мікрогранти на загальну суму 777 млн гривень. Підприємці, що отримали минулого року мікрогранти, створять понад вісім тисяч нових робочих місць. У 2023 році передбачено бюджет на програму «Власна справа» 1,8 млрд грн, українцям планують видати понад 7000 мікрогрантів на старт або розвиток бізнесу [5].

Державні гранти є бажаним джерелом фінансування для багатьох малих підприємств. Держава має створити для цього всі необхідні умови. Такі взаємозв'язки сприятимуть безперервній роботі на економічному фронті.

### **Література:**

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 19.04.2023).

2. Лазебник Л.Л., Гурочкіна В.В., Слюсарєва Л.В. Економіка підприємства. та ін. / за заг. ред. Лазебник Л.Л. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 426 с. Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 166.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу», виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 1 січня 2012 р. (зі змінами і

доповненнями). URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929\\_041](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_041) (дата звернення: 21.03.2023).

4. Кахнова М. Грантування бізнесу під час війни: яку фінансову допомогу можна отримати від держави на розвиток власної справи? *Юридична Газета online*. 2022. URL: <https://yurgazeta.com/publications/practice/inshe/grantuvannya-biznesu-pid-chas-viyni-yaku-finansovu-dopomogu-mozhnaotrimati-vid-derzhavi-na-rozvitok.html> (дата звернення: 21.03.2023).

5. Шварц Д. Не чекаючи перемоги: як бізнесу отримати від держави гроші на свій розвиток під час війни. *УНІАН.ІНФОРМАЦІЙНЕ АГЕНСТВО*. 2023. URL: <https://www.unian.ua/economics/other/ne-chekayuchi-peremogi-yak-biznesu-otrimati-vid-derzhavi-groshi-na-sviy-rozvitok-pid-chas-viyni-12149325.html#id-417431752> (дата звернення: 21.03.2023).